

ידיעות העמק

עפולה, בית שאן והגלבוע ■ 30.11.2007 כ' בכסלו תשס"ח ■ גיליון 1265 ■ המחיר 4.70 ש"ח

בלעדי

מגמת קרב

שבוע אחרי שפורסמה רשימת בתי ספר המובילים בגיוס לחילות קרביים, "ידיעות העמק" כינס לשיחה את ארבעת מנהלי בתי הספר שנמצאים בראש הרשימה. כולם, איך לא, מאזור עמק יזרעאל ■ על הסיבות לפער העצום מתל אביב, גישתם הנאיבית, ההבדל בין המורים של העמק למורים מעפולה, חוסר ההכרה מהמדינה ותופעת המשתמטים שנחשבים בעמק לבנים חריגים ■ קדימה הסתער

◀ עופר כרמל, לילך לובל ▶ 24

"אני מתגעגע לפוליטיקה"

דוד לוי שובר שתיקה ארוכה ומספר בראיון מיוחד מה הוא חושב על ועידת אנאפוליס: "צריך להיות ריאליסט, אשליה הן האויב הנורא ביותר לעם ישראל" ■ על ההתנתקות: "זו הייתה טרגדיה לאומית" ■ ועל הפיגוע בסניף הליכוד בבית שאן לפני חמש שנים: "פעמיים בחיי בכיתי, כשהוריי נפטרו וכששמעתי שילדיי נפגעו באותו פיגוע" ■ זיוה ניסים ■ 26

74

נכשל אחרי פתיחת עונה איומה, ברוך סער, מאמן הפועל עפולה, הלך הביתה והשאיר קבוצה במשבר עמוק

נכשל

ראה
עמוד 3

הגודל כן קובע...

מימין, סקל, רקובסקי, לוסטיג, שובל ושלומית שובל. יש על מה להתנאות

העמק השווה

בתל אביב התלמידים חושבים רק על עצמם ■ אצלנו בטיולים ישנים בשטח ולא בבתי מלון ■ בועז מעודה הוא משלנו ■ וסרבנים, לא בבית ספרנו ■ שבוע לאחר פרסום רשימת 50 התיכונים הקרביים כינס 'ידיעות העמק' ארבעה מנהלים מובילים מעמק יזרעאל, הגלבוע ומגידו, כדי לדעת מהו סוד ההצלחה ■ עופר כרמל, לילך לובל // צילום: חגי אהרן

עריק הוא חריג

חברי הפנל תמימי דעים כי קיים שוני ברר"כ ההוראה והחינוך בין העיר ובין הקיבוצים והמושבים, ומכך נובעים פערי הגיוס לקרבי. "בתי הספר שלנו זה לא כמו בעיר", אומרת לוסטיג, "בעלי עובד בבית ספר בעפולה והאווירה שם שונה לחלוטין. המורים אצלם שונים מהמורים אצלנו, רואים עליהם שהתפקיד שלהם הוא נטו הוראה, לא יותר".

נציגות יפעת מסכימות: "הנוער בעמק תמיד הוכיח את עצמו ותמיד היווה את האוכלוסייה הכי טובה בארץ. 'העמק הוא הכי אחי', יש לנו גאווה אזורית גדולה מאוד. אבל אין לנו חוסן תמידי, אם המדינה לא תכיר באזור שלנו, החי ברה' שלנו לא יישארו ככה ברור הבא".

מה דעתכם על כוכבי ישראל שלא שירתו בצבא? צריך לתת להם במה?

"בועז מעודה יצא מבית הספר שלנו", מחזיק רקובסקי, "ואנחנו מאוד גאים בו כי הוא הביא הרבה גאווה ליישוב שלו. יש נטייה במדינה שלא להגיד איך צריך להעניש את מי שלא בסדר, אבל אנחנו דווקא צריכים לעודד את מי שמצליח ולא להפך. אם המטרה העיקרית של אנשים תהיה להרוויח כסף ולגרול בצורה אגואיסטית - אברנו כולנו".

נחלי בתי ספר זה לשמור על הגחלת הזו ועל רוח הקהילה".

איך שומרים על הגחלת?

"יש הרבה דרכים", משיבים המנהלים. "בטיולים, לדוגמה, הנערים לא יישנו בבתי מלון או אכסניות, אלא בשטח. הם לומדים איך לבשל, ניווט, עזרה הדדית בנשיאת הציוד. ציוד הרבירים האלה לא מובנים מאליהם. אבל מהר מאוד מתחברים לרוח הזו כי למעשה כולם מבינים שזה מה שהם רוצים לעשות עם העתיד שלהם, צבאי בהתחלה ואזרחי מאוחר יותר".

יש מקום היום לקהילתיות במדינה?

המורה גדולה סביב שולחן הדיונים, רקובסקי קי תופס פיקוד ומשיב: "יש התמודדות גדולה בין המורל של מדינת הרווחה והאחריות החברתית לבין התפיסה שצריך להתמודד עם הרבה ריבים בחיים לבד ולנסות להצליח בכוחות עצמך. לכאורה הגישה השנייה רוחות ריב הארץ, אבל הגישה שלנו לא מתה. ואם משתמע מכך שאנחנו נו נאיביים, אז אני מנהל נאיבי. אבל זו מהות החינוך בשבילנו, לא להתחמק מאחריות אלא להתמודד איתה, לא לוותר בקלות, לתת לאחד ריבים גם אם יש לך מעט. אנחנו לבד לא יכולנו לעשות את זה כנגד הקהילה פה, אם לא הייתה לנו את הקהילה שתתמוך במהלכים שלנו בית הספר היה טובע ונכנס לשיטה".

קודה החשובה הן - הציונות. "העמק גידל אגדות רבות כמו אלכסנדר ויד, משה ריין ורפול, והנוער כאן גדל על סיפורי הגבורה והמנהיגות", מספר רקובסקי, שהוא גם מורה להיסטוריה. "הנוער כאן הוא כבר דור רביעי, נער שמד תגייס היום מתל עדשים, אבא שלו היה צנחן וסבא שלו היה צנחן, או שהוא לא יתגייס?".

מנהלת בית הספר עמק חרוד, אילנה לוסטיג, ששירתה כקצינת קורסים בפיקוד צפון, מסבירה את הנתונים בחיי הקהילה שבאזור, השונים מכל מקום אחר בארץ. "התושבים מהמחנה רכזו באו לכאן בשביל הקהילתיות והם מקבלים עליהם את רוח המסורת של העמק. אבל אין ספק שיש כאן מכלול של כל הנושאים גם יחד".

למה בתל אביב, שגם תחגוג בקרוב 100 שנה, המצב שונה?

"בתל אביב אין את התרבות שיש כאן באזור", מסבירה לוסטיג. "הנוער שם לא מאוזן בין חיי החברה וחיי הפרט ואילו חיי הקהילה כאן הם חלק בלתי נפרד מחיים הפרטים. נער אצלנו קודם כל יחשוב איך לקדם את היישוב שלו ואיך לעזור לחברים שלו לפני שהוא יחשוב איך להשיג עוד כסף לעצמו ואיך להתקדם. החיים העירונים מונחים את הנוער שלהם לאינדיבידואליזם מוקדם הרבה יותר. פה החיים הקהילתיים תופסים משמעות רבה יותר. התפקיד שלנו כמ-

היה ללא ספק השבוע מחלקות החינוך בעמק. חמישה בתי ספר ביזרעאל, הגלבוע מככבים מגידו והגלבוע מככבים בראש רשימת התיכונים הכי קרביים בארץ. סוף סוף יש לפרייה סיבה טובה להסתכל מגבוה ועם חזה נפוח על בתי הספר בתל אביב, שמתרחים אנב, בתחתית הרשימה.

השבוע התכנסו בקיבוץ מורע ארבעה מנהלי תיכונים שמככבים ברשימה: דודן סקל מבית הספר עמקים תבור (מקום ראשון), מנהלת התיכון העמק המערבי בקיבוץ יפעת, בילהל שובל (מקום שני), מנהלת מקיף עמק חרוד, אי לנה לוסטיג (מקום רביעי) ומנהל מקיף אזורי מגידו גדי רקובסקי (מקום חמישי) כדי לנסות להסביר מהו סוד קסמו של האזור שמעורר מוטיבציה כל כך גדולה בקרב צעירים להתגייס לשירות קרבי, במיוחד בימים בהם מתנהל ויכוח ציבורי נוקב בסוגיית ההשתמטות.

ציונות היא לא מילה גסה

בעוד כשנתיים ימלאו 100 שנה להתיישבות הציונית בעמק יזרעאל, וחברי פנל המנהלים שהתכנסו השבוע במורע, אינם פוסחים על הנ-

לרגל יום המאבק נאלימות במשפחה

עלייה במספר הפניות במגזר הערבי

בעשור האחרון הוקמו במגזר הערבי בצפון שלושה מרכזי סיוע לנשים מוכות ונפגעות תקיפה מינית ■ 560 פנו השנה לעזמת 510 אשתקד

עוד ארוכה הדרך ■ צילום אילוסטריציה: אייל סטוק

דאוד, "אני כוננית 24 שעות ביום, אני גרה בצ' פון ואני זמינה ומגיעה לכל מקום". המקלט יכול לקלוט בו זמנית 12 נשים עם ילדיהן עד גיל 12, והם יכולים להישאר בו מס' פר חודשים. "כל עוד נשקפת סכנה לאישה, היא נשארת במקלט. היו מקרים בודדים שנים מיהרו לצאת והן נפגעו. היה מקרה שאחרי חורף שיים אצלנו האישה יצאה ונרצחה".

נערות במצוקה

גם במעון לנערות במצוקה, שהוקם בשנת 1993 באחת מערי הצפון הערביות, מספרים על עלייה במספר הפניות להתלונן. "אנחנו נכנסות לבתי ספר במגזר ומספרות לנערות על זכויותיהן. גם מצד החברה הערבית יש יותר פתיחות לנושא, אבל עוד ארוכה הדרך", אומרת מבחלת המקלט במגזר הערבי, חנאן אליאס.

נערות בסיכון נקלטות באמצעות שירותי הרווחה ביישובים או דרך המשטרה, קווי הסיוע ובתי החולים. "אנחנו קולטות נערות מגיל 13 עד 25, כל עוד הן ורקות. מגיעות אלינו נערות מהמגזר הערבי, בעיקר בצפון, עם קשת רחבה של בעיות", אומרת אליאס.

הנערות מתקבלות למקלט לתקופה של שלושה חודשים בממוצע, ומקבלות הגנה, אבחון וטיפול לטווח קצר. "אין לנו סמכות לטפל בנע' רה לאחר שהיא עוזבת את המקלט, אז היא עוברת לטיפול העובדים הסוציאליים בקהילה".

אליאס מספרת שהתחלה הייתה קשה. "לא קל להוציא נערה מהמסגרת הביתית שלה, אבל גם אם המשפחה של הנערה מתנגדת, חשוב לנו שיתוף הפעולה מצדה, אז אנחנו מערבים את רשויות הרווחה והעובדים הסוציאליים. אנחנו עורכים פגישות משותפות שבהן אנחנו מעבי' רים מעין סדנה טיפולית לכל המשפחה. אם לב' סוף העובדים הסוציאליים מבחינים שמסוכן מדי לנערה לחיות עם הוריה, אז הם מוציאים אותה מחוקתם. פעמים רבות קורה שהנערה מח' ליטה לפנות ישירות למשטרה".

במקלט שוהות עד 12 בנות, וכיום נמצאות בו חמש בנות בלבד. "לדעתי יש נערות רבות הוקעות למקלט שלנו", אומרת אליאס, "דק צריך משהו שביא אותן, קשה לשכנע משפחות שיש להן בעיות עם בנותיהן לוותר עליהן לח' קופה קצרה כדי שישוה אצלנו. קשה לנו לשווק את עצמנו".

עלייה נרשמה במספר הנשים במגזר הערבי הפונות לסיוע במרכז לנפגעות תקיפה מינית ואלימות במשפחה. על פי נתונים שהציגה רכות המרכז, לינדה חואלד אבו אל חוף, עד אמצע נר' במר 2007 פנו לעזמתה 560 נשים מהמגזר, בעוד שבכל שנת 2006 פנו למרכז 510 נשים. חואלד מסבירה זאת בעלייה במודעות לרבות על מקרי אלימות ועבירות מין.

העזמתה לנפגעות תקיפה מינית ואלימות במשפחה באחת מערי הצפון הוקמה בשנת 1992. עד אז הייתה האלימות במשפחה בגזר טאבו, ונשים ערביות לא העזו להתלונן. גם כעת המצב לא פשוט. "גברים רבים במגזר רואים בנו איום, מאז ועד היום. מכנים אותנו פמיניסטיות, וכן, אנחנו עמותה פמיניסטית. אנחנו מאמינות בשוויון בין המינים. הגברים הערביים צריכים להבין שלנו, הנשים, יש זכות לחיות בכבוד".

חואלד, בעלת תואר בעבודה סוציאלית וח' נור, מכירה את העזמתה מאז נוסדה. "התחלתי בעזמתה כמתנדבת", היא מספרת, "העזמתה נר' סדה לשרת את הצרכים של הנשים במגזר הער' בי. אנחנו מתחייקות קו חירום לנשים מהמגזר כל יום וכל שעה ביממה, וזמינות בכל רגע. אנחנו גם מעניקות סיוע משפטי לנפגעות ומלוות את האישה בהליך המשפטי".

נשים מוכות

סחר חראד דאוד, רכות המקלט לנשים מוכות במגזר הערבי, מספרת על קשיים רבים בת' חילת הדרך. "ממש גינו אותנו על הקמת המק' לט. היום כבר יותר פתוחים לכך". לדבריה דאוד, בשבועות האחרונים הגיעה למקלט אישה שקיבלה מכות מבעלה והוריה החליטו לשלוח אותה מביתה. "אנחנו חיות בתוך החברה הערבית ומכירות את המוסכמות החבר' תיות והתרבות, אבל לא שוכחות להגן על כל אישה באשר היא".

הנשים מופנות למרכז דרך גורמים בקהילה כמו לשכות הרווחה ביישובים הערביים, עובדים סוציאליים, פסיכולוגים ומטפלים שפוגשים את הנשים במקומות שונים. "האישה גם מגיעה למ' סטרה להתלונן או מגיעה לטיפול בבית חולים בעקבות אלימות נפשית, פיזית או מינית. בכל המקומות האלה יש אנשי מקצוע שיועדים על קיומו של המקלט ואיך לתקשר איתו", מוסיפה

לוסטגי: "מי שלא מתגייס אצלנו הוא חריג, וזה קשה מאוד לנער כאן להיות חריג כי אין לו אוכלוסייה אחרת 'לברוח' אליה כמו במרכז. הנורמליות צריכה להיות גיוס ושירות מלא". שגב, המתפקדת גם כמורה לתקשורת, יר' צאת נגד תופעת הכוכבים המשתמשים. "אין ספק שהעובדה שגיבורי התרבות שלנו, שהצוי' רר כי לא שירות בצח'ל וקובילו במה תקשור' תית, ורעה הרס שיהיה קשה לבנות אחרי כן. אבל, אני מאמינה שיש אנשים שבאמת אין להם יכולת לשרת בצבא. כוכבי 'כוכב נולד' המשת' מטים ודומיהם, שהחליטו לפתח קריירה של שירה ולהרוויח במקום לתרום למדינה, הם לא חלק מהאנשים הללו".

סקל מסכם: "הקונן החברתי ברוב הארץ הש' תנה ממה שהיה פעם. פעם זו הייתה ברשה לא לשרת. בערים הגדולות אין לאף אחד בעיה לל' כת 'נגד הורים' כי יש כל כך הרבה זורמים אח' רים. פה אין הרבה זורמים: או שאתה בפנים, או שאתה בחוץ".

הסוד הוא באווירה

מנהל בית הספר עמקים תבור, דודן סקל, ששירת כקצין מודיעין במשך 21 שנים, טוען כי אין כלל סוד. "מדובר בתהליך של עבודה קשה ורציפה, כששם המשחק הוא מוטיבציה. אנשים הולכים לצבא בשביל ה'בידור'. ואנחנו, בבית הספר, מגדירים להם לאורך כל השנים מטרות של פעולות שהם צריכים לבצע בשיתוף פעולה שכתבי מלא. ברגע שאתה מציב מולם מטר' ועוזר להם לשמור על הגבולות מסביב, הם רצים קדימה".

מנהלת התיכון העמק המערבי בקיבוץ יפ' עת, בלה שובל, ששירתה כקצינה, הגיעה מלווה בשלומית שגב, אחראית נושא' הגיוס וההתנדבות באזור עמק יזרעאל. השתיים מס' בירות את הנתונים באווירה שקיימת באזור וד' חפת את הצעירים לשירות קרבי. "אווירה נוצ' רת כשאנשים חיים ביישובים טננים ומרגישים מחויבות לטביעה שלהם, לתכרים שלהם ולאזור שבו הם חיים. ברור לנוער כי דברים שצריך לעשות עושים כי צריך לעשות אותם ולא בג' לל' שיש תמורה נסתרת פה ושם, להבדיל משאר הארץ. אנחנו מבררים פה מילדות על סוליד' ריות חברתית".

"להורי התלמידים בתיכונים מגיע קריסט לא פחות מאיתנו", מצטרף לדיון מנהל מקיף אורי מגידו, גדי רוקבסקי, ששירת בח'ל המ' צנה. ההורים בכל האזור משקיעים מכספם בס' מיגרים רבים במסגרת בתי הספר והחינוך הבל' תי פורמלי הקוראים לאחדות חברתית, הנהגה צעירה וציונות.

פן חינוכי אחר שמוסכם על כולם כגורם מכונן ומשפיע בקרב התלמידים הוא המעט לפולין שעבדותיו הנערים והנערות עורכים את טקס יום השואה בבית הספר ומשתפים בחוויות מהמסע. המנהלים מספרים כי המעט לפולין הוא נושא שרבים מהתלמידים מעוניי' נים לקחת בו חלק, ורואים בו שילוח חשובה שתורמת להתפתחות שלהם.

סרב נאה/ תום גוריון

תום בן 19, למד בתיכון קיבוצי בעמק יזרעאל וכיום לומד באוניברסי' טת חיפה מוזיקה ומתמטיקה. מספר מדוע סירב להתגייס. "לא הייתה לי סיבה מוגדרת מהתחלה, הנכונתי כך על ידי ההורים שלי שצבא זה לא טוב צ אבא שלי פצפציט, אנטי מלחמה ונשקים וכדומה. אני חושב שברגע השימוש שנעשה בצבא לא משרת את עם ישראל, זה למעשה כמה אינטר' סנטים שיושבים למעלה וקובעים את החוקים ואני לא מוכן לתת לה' יד. בבית הספר היה לי הרבה ויכוחים בנוגע לציונות או 'מורעלות לצבא'. אני באמת חושב שהמהלך של צבא לא מתאים לכולם, כמו שהוא לא התאים לי. פעילויות הכנה לצבא לדוגמא: גרנ'ע, טיול בבקו' או כל הראשי תיבות האלה, מאוד לא נהניתי בהם, בעצם ברחתי מהם. ההורים לא קיבלו את זה, שמו עלי טאבו, כאילו הלכתי מכות עם מי שהו' היו לי שיחות אחד על אחד עם מורים, גם ההורים שלי החמנו. אף אחד לא קיבל הרעה שלי כמו שהיא וניסו לעוות אותה ולעצב אותה".

הסטיגמה על משתמשים לא קיימת במימרים שעושים ממנה. בחוגים התברתיים שלי, לא שופטים אותי על כלום ומקבלים אותי כמו שאני ואף אחד לא מצביע עליי ברחוב או משהו דומה. לרעותי מבחינה חברתית אין מקום לצבא או קיבוץ גלויות בארץ, זה נג' מר. צבא שצריך להיות פה זה מעין חברת שמירה משוכללת, יותר מצומצ' צם ועם שבר גבוה, מקום עבודה לכל דבר, אבל אפשר לריב על זה עד מה' רתים".

פעם צבא היה עם הילה של כבוד וגאווה לאומית, היום זה משהו אחר.